Otázka: Politologie

Předmět: Společenské vědy, Politologie

Přidal(a): Pavlina

POLITOLOGIE

- = věda o politice, o tom jak by měl stát fungovat, o politickém systému, o tom jak by měly fungovat mocenské instituce, o vztazích mezi státy,
- – vznik: a) 80. léta 19.st, Kolumbijská univerzita, USA,
- – po 2. světové válce, Evropa – Paříž,

Historie politologie

Platón

- napsal několik politických spisů – Ústava (Polítea), Zákony,
- neuznával demokracii, prosazoval sofokracii – vládu filozofů,

Platónův stát

- o státě hovoří Platón ve spisech Ústava, Zákony a Státník,
- stát vzniká z potřeby jedince a má lidem zajistit: obživu, ochranu, řízení,
- výchova vládců:
    - od šesti let – gymnastika a hudba ® rozvíjet duševní ideál **KALKAGÁTIA,**
    - do dvaceti let – zkouška. Pokud ji projde, pokračuje dalších 10 let k další zkoušce,
    - 30 – 35 let – studium filosofie ® zkouška,
    - 35 – 50 let – uplatnění v praxi ® ověřování teoretických znalostí. Pak byl mezi takto, vychovanými adepty vybrán skutečný vládce,
- vládci ani strážci nemají mít soukromý majetek, vše je pro ně společné ® hmotný

majetek, ženy, děti,
- Platón si budování státu představuje jako budování člověka ® stát má být rozdělen na 3 části:
    - hlava = vládci, v duši převažuje rozum,
    - hruď = strážci, v duši převažuje vůle,
    - břicho = výrobci, v duši převažuje žádostivost,
- Platón je zakladatelem sofokracie a dále rozlišuje tři typy státu: oligarchie, demokracie, tyranie,
- Spisy o státě jsou psány dialogy ® srozumitelnější pro obyčejného smrtelníka,
- Platón se svou teorii o státě snažil aplikovat v Syrakuském království,

Aristoteles

- největší řecký filosof, žák Academie, ctil Platóna, ale je odpůrcem jeho učení,
- otec: Níkomachos – lékař na makedonském dvoře,
- vychovatel Alexandra Makedonského, pak se vrací do Atén a zakládá školu **LYCEUM** ® protikladem Academie – školu podporoval Al. Makedonský, byla tam velká knihovna,
- **sbíral ústavy** ® měl jich 158,
- jeho žáci: PERIPATETICI = pochodující žáci,
- základy biologie, psychologie, etiky, státovědy, založil LOGIKU,
- po smrti Al. Makedonského nemají Atény Aristotela rády ® obviněn z bezbožnosti. Aristoteles utekl a zemřel ve vyhnanství (důvod: aby se Atény více neprovinily proti filosofii),
- spis **POLITIKA,**
- tvrdí, že každý stát má být založen na ústavě a zákonech,
- člověk je zoom politikon – člověk společenský, má potřebu být členem organizace, podřídit se pravidlům),
- vlády – špatné: oligarchie, demokracie, tyranie,
- – dobré: monarchie, aristokracie, politea (přímá demokracie),
- – vlády se zvrtnou jedna v druhou,

Svatý Augustin

- O obci boží (existuje obec pozemská a obec boží),

Tomáš Akvinský

- zprostředkoval tehdejšímu světu Aristotela,
- prosazoval dualitu mezi filozofií a teologií,

Nicolo Machiavelli

- politika je součástí vládnutí,
- člověk je od přírody spíše špatný, vladař lidi k tomu, aby byli dobří donutí (měl by z toho každý vladař vycházet,
- politiku nelze redukovat jen na morálku,
- sní o vybudování jednotného italského státu, protože Itálie byla rozdrobena na malé státečky a nejsilnější byl papežský stát. Machiavelli nenáviděl papežství,
- pocházel také z Florencie,
- dramatik (Mandragora), básník, prozaik, především politik ® diplomatické služby,
- naříčen ze zrady ® odešel na venkov, kde se zabýval literaturou: sonety, epigramy, povídky,

dílo **Vladař**

- jak by si představoval ideální stát,
- kniha je nadčasová,
- představa moudrého a spravedlivého vladaře, ale měl by vycházet z toho, že lidé jsou v jádru špatní. Při ohrožení státu je třeba použít nejvyšších trestů. Vladař by měl být jako lev a liška, měl by praktikovat metodu cukru a biče,
- zbavit se všech protivníků i jejich rodin,
- utilitaristická etika – morální a etické je vše, co přinese užitek co největšímu počtu lidí,
- měl by být krutý, může vládnout prostřednictvím zákonů nebo násilí,
- nemá cenu hledat morálku ani zákony ani mezi státy,
- vyhodnocuje konkrétní historické události a z nich vyvozuje obecná doporučení,
- za základní úkol vladaře považuje získání a udržení moci – potřebuje moc, aby zajistil vnitřní a vnější bezpečnost státu,

Hugo Grotius

- státy by se měli zříci války při řešení konfliktů, prosazoval diplomatické řešení,
- když válka, tak humánní – vojáci by neměli zabíjet civilisty, rabovat (vnesl ducha humanity do války),
- narozen v Nizozemí – ekonomicky silný stát → protiklad Machiavelliho,
- právník teolog (1583-1645),
- zabýval se mezinárodními vztahy → průkopník mezinárodního práva,

– díla: **SVOBODNÉ MOŘE** – o obchodování na moři, mezinárodní vztahy,

TŘI KNIHY O PRÁVU MÍROVÉM A VÁLEČNÉM – jaký by měl být panovník,

- vladař by měl být povýšen nad zákony,
- tvrdil, že existuje přirozené právo – vyplývá z lidské přirozenosti,
- jeho panovník je podřízen přirozeným právům, zákonům, nemůže si dělat úplně, co chce, podřízen božím zákonům,

Thomas More

- kancléř na dvoře Jindřicha VIII. ® jejich názory se později rozcházely ® král se chtěl rozvést, ale papež mu to nedovolil, tak Jindřich založil novou anglikánskou církev (tu Moore odmítal). Rozvedl se, z dalšího manželství měl dceru Alžbětu a chtěl ji nástupnicky upřednostnit. To se Moorovi nelíbilo, nepodepsal danou smlouvu ® **Jindřich VIII. ho nechal popravit,**
- zakladatel utopismu,

– dílo **Utopia** (u = ne, topos = místo) – O ideálním stavu státu a ostrově Utopia,

- v podstatě neexistující místo, jeho vysněný ostrov,
- jak by měla společnost vypadat,
- vyprávění o státě, kde vše je stejné, společné – čerpal i z Platóna,
- ostrov, na kterém stát byl, měl 54 měst. Všechna měla vypadat stejně a neměla rozšiřovat své území ® domy stejné, všichni mají společný majetek, a během určité dané doby se lidé stěhovali. V každém městě musí žít určitý počet rodin,
- kolem města zemědělské osady,
- určitý počet jedinců se přemístí na venkov a stejný počet z venkova do měst,

- v čele státu je úředník, který je volen hlasováním na doživotí. Vládce má společnost rádců,

Každý si musí vybrat řemeslo, práci se věnuje 6 hodin denně – 3 dopoledne a 3 odpoledne. Zbytek dne je volný čas. Všichni chodí spát ve stejnou dobu.

Tomasso Campanella

* 1538 † 1639,

- pocházel z Itálie, vstoupil do kláštera ® tam se seznámil s učením Tomáše Akvinského, Aristotela a dalších,

– dílo **Sluneční stát,**

- nachází se na ostrově **Taproban,** měla by to být **Srí Lanka,**
- stát je budován v 7 kruzích (pojmenování podle planet) do výšky,
- na vrcholu je chrám velekněze, kde sídlí **vládce – metafyzik,**
- vládce má tři pomocníky: **Pon, Sir, Mor** = moc, moudrost, láska,

moudrost – vědy, uměním řemesla, vzdělání,

moc – válka, výcvik, vojenské úřady ® vše o bezpečnosti,

láska – rozmnožování, výchova dětí,

– přísný výběr, kdo s kým se může stýkat a kdy,

– děti jsou rozděleny do skupin a vychovávány starcem,

vládce –nad 35 let, nemusí umět řeči (ve státě jsou tlumočníci), ale musí umět spoustu dalších věcí ® teologie, metafyzika,

- do boje chodí i ženy, aby motivovaly muže k lepším výkonům,
- nikdy neobětují zvířata, ale lidi. Oběť přežije, protože se jen modlí za své město v chrámu,

- stejný oděv – 4 druhy (4 roční období),

Thomas Hobbes

dílo **LEVIATHAN** (lidský bůh)

- **smluvní teorie vzniku státu,**
- v přirozeném stavu byl člověk člověku vlkem – směřuje to k válce (každý člověk chtěl pro sebe nejvíc, přežívá ten nejsilnější),
- právo zachovat všemi prostředky svůj život – nejdůležitější přirozené právo,
- tento stav dlouhodobě nebezpečný – může mě kdokoliv zabít – uvažování o nějaké smlouvě, kde budou zákony, hranice => společenskostátní vztah,
- forma monarchie se silným panovníkem,
- lidé se vzdají části přirozeného práva a předají tuto pravomoc na panovníka (je garantem společenského vztahu, zákonů),
- panovník má moc nedělitelnou – silná autorita,
- občan si v mezích práva může dělat, co chce,

John Locke

– * 1632 nedaleko Bristolu,

- jeho život spojen **slordem Shaftersburym** (domácí učitel, lékař a rádce), kopíruje jeho politickou dráhu,
- pobýval v Paříži, skrýval se v Holandsku (hrozilo mu politické pronásledování),
- za Viléma Oranžského byl Locke **komisařem pro obchod a kolonie,**
- zastánce **oligarchie** = vládne skupina lidí,
- v názorech empirik,
- dokazuje, že vrozené **ideje neexistují** ® lidské vědění je při narození TABULA RASA (nejsou vrozeny ani mravní názory ® člověk je získává během života),
- **etika je utilitaristická** = prosazování principu užitečnosti, prospěchu,

ESEJ O LIDSKĚM ROZUMU

DVĚ POJEDNÁNÍ O VLÁDĚ

– smluvní teorie vzniku státu,

- v přirozeném stavu existuje přirozené právo – úcta k druhému, dodržování závazků, ale také se dostanou do válečného stavu, protože lidé se mohou chovat i nerozumně,
- zastánce vlády ve více rukou,
- liberalismus,

J. J. Rousseau

- brzy osiřel, měl mnoho dětí,
- odmítá kulturu, umění ® prý to člověka nerozvíjí, ba naopak,
- autorem hesla Velké fr. Revoluce ® ***Rovnost, svoboda, bratrství,***

Emil, čili o výchově – výchova nového člověka, dokonalého jedince,

O společenské smlouvě – politický spis,

Nová Héloisa,

Rozprava o vědách a umění,

– napsal do soutěže vyvolané akademií v Dijonu,

Rozprava o původu nerovnosti mezi lidmi,

– původem je vznik společnosti a přivlastňování věcí, tedy MAJETEK, osobní vlastnictví,

– dříve bylo všechno všech ® přirozené stádium,

– **politologické názory:**

- přirozený stav byl pro něj ideální (nebylo soukromé vlastnictví ani moc), ale ve společenské, smlouvě vidí menší zlo, hlavní příčinou společenské nerovnosti je soukromé vlastnictví,
- přijímá společenský, zákonný stav- bohatí si chudé nepodmaní mocensky,

- suverén – lidé si ho volí, zastupuje je, moc výkonná a zákonodárná,
- ideální je přímá demokracie, ale není to možné, tak prosazuje volenou monarchii,

Charles Montesquieu

- Francouz, narozen nedaleko Bordeaux,
- studoval literaturu, fyziku, botaniku, historii, práva, hodně cestoval,
- **Perské listy** – román v dopisech ® 2 Peršané cestují po Evropě a píší dopisy. Do Francie přicházejí za Ludvíka XIV. ® kritizují – Montesquieu se tak velmi dotkl vlád,
- **O duchu zákonů** – **rozdělení moci ve státě** na tři složky:
    - 1) zákonodárná,
    - 2) výkonná,
    - 3) soudní,
    - ® každá moc je v rukou jiného člověka a mají se navzájem kontrolovat,
- zakladatelem **sociální geografie či geografické sociologie** ® společnost je ovlivněna místem, kde žije, a proto je tím ovlivněno i státní zřízení. Společnost je ovlivněna podnebím, půdou,

Imanuel Kant

- mírové a mezinárodní právo,

K VĚČNÉMU MÍRU

- vytvořil mezinárodní koncepci, která by měla zavazovat státy k mírovému soužití,
- za jakých okolností je to možné (uzavřít mír) – republikánské zřízení založeno na vůli lidu, neuzavírat mír, ve kterém by byla zakomponována válka,
- idea kosmopolitismu – stav, který je uvnitř státu by měl být i mezi státy,
- žádný stát nemá mít možnost získat dědictvím, výměnou, koupí nebo darem jiný stát,
- nemají vznikat státní dluhy,
- žádný stát se nemá násilím vměšovat do zřízení a vlády jiného státu,
- mezinárodní právo má být založeno na federalismu svobodných států,
- 1 stát národů – nakonec by zahrnoval všechny národy země, lidé se vzdají své bezzákonné svobody, podrobí se veřejným přinucovacím zákonům,

- s cizincem by se nemělo při pobytu na půdě někoho druhého nakládat jako s nepřítelem – světoobčanské právo,

Karel Marx

MANIFEST KOMUNISTICKÉ STRANY

- materialistické pojetí dějin,
- idea proletářské revoluce, která svrhne kapitalismus,
- budování beztřídní společnosti prostřednictvím diktatury proletariátu,

Owen, Ch. Fourier

- oba utopisté,

J. S. Mill

- **O svobodě, Úvahy o vládě ústavní,**
- století,
- zabývá se tím, co je svoboda, kde má své hranice, zásady lidské demokracie (spojuje s lidskou svobodou),
- zabývá se ochranou svobody jedince před státem (většinou),

VÝVOJ POLITOLOGIE U NÁS

Karel IV.

Mistr Jan Hus

Petr Chelčický

(15.století)

- pacifista, kázal v Betlémské kapli a tak se tam seznamoval s Husovým učením,
- jeden ze zakladatelů Jednoty bratrské ® jeho myšlenky dávají podnět ke vzniku,

Sjeť viery pravé (kritika církve, touha po spravedlivé společnosti)**, O boji duchovním,**

O trojem lidu řeč ® rozdělení:

- kněžstvo,
- panstvo,
- prostý lid,

® knězů je mnoho, a tak si navykli přiživovat se na prostém lidu,

® šlechta se jen veselí na úkor prostých,

Þ nenásilnou cestou by chtěl toto rozdělení změnit,

Jiří z Poděbrad

Bernardo Bolzano

(1781 – 1848)

- **jediný český utopista,**
- vychováván v duchu osvícenství,
- dal se na teologickou dráhu ® profesor náboženství,
- 1919 byl císařem propuštěn do penze,
- pravděpodobně ho někdo udal za příliš pokrokové názory,
- zabýval se **vztahy národů** ® myšlenka vytvoření zemského národa ® žít v míru a souladu – Němci a Češi,

spis **O NEJLEPŠÍM státě** – jak by měl stát vypadat – utopistická představa,

Vědosloví – nástroj společenské reformy ® studium vědních oborů by mělo vést ke

zdokonalení člověka,

František Palacký

- pocházel z chudé rodiny, studoval církevní školu a chtěl být misionářem,
- archivář hraběte Šternberka, zastával myšlenku **austroslavismu,**
- zabýval se **zejména dějinami** ® všechno dění je způsobeno bojem dvou protikladných tendencí (každé stadium dějin je vysvětleno z hlediska protikladnosti – polarity), vítězstvím aktivního principu se uskutečňuje dílo pokroku,
- byl zastáncem falešných rukopisů a jim přizpůsobil dějiny,
- obsah českých dějin – nepřetržitý kontakt a současně zápas slovanského živlu s živlem německým,

díla: **Archiv český, Staří letopiscové čeští, Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě** (od r.1526, husitství nejslavnější období).

T. G. Masaryk

- narozen 7.3.1850 v Hodoníně,
- zemřel 14.9.1937 v Lánech (jeho pohřeb byl demonstrací),
- studoval ve Vídni, v Lipsku, později sám profesorem na UK a ve Vídni,
- 1914 – 1918 ® v zahraničí (Švýcarsko, Francie, Anglie, USA),
- 1918 – 1935 ® prezident ČSR,
- účastnil se boje o rukopisy – odpůrce pravosti,
- období Hilsneriády – Masaryk vystupoval na obranu Žida Hilsnera,
- zakladatel české sociologie ® **Rukověť sociologie,**
- smysl filozofie vidí v **řešení praktických otázek** ® hlavními tématy jeho filozofie jsou **otázky dějin, morálky a politiky** ® smysl českých dějin, politický program českého národa, etické otázky demokracie, náboženství a etika, společenský vývoj,
- Masaryk svou koncepci filozofie označuje za **realismus** ® byl přesvědčen o autoritě vědeckého poznání,
- Chce vnést **soulad mezi náboženství a vědy**. I demokracie se musí opírat o vědecké poznání.
- Vůdčí ideou českého národa je **náboženská otázka** ® české dějiny jsou poznamenány úsilím o čistší křesťanství.

- světovou válku chápal jako boj o teokracii a demokracii.

problém humanity: humanitní ideál „čistou člověčkost“ postuloval jako program bratrské lásky a vztahu člověka k člověku.

- diplomová práce: **O sebevraždě** ® smysl lidského života, problematika krize moderního člověka. Projevem této krize je podle něho rozpolcenost společnosti, přílišný individualismus a subjektivismus,
- Masaryk **hledal nové náboženství**, které by napravilo deformace společnosti ® **být objektivní, tolerantní, ale pevný a důsledný,**
- Požadoval smír vědy a náboženství – doporučoval věřit v Boha, neboť náboženství poskytuje klid duše.
- **Filozofie má podle něho antropologické, etické a praktické poslání.**

Díla: **Sebevražda, Nová Evropa, Světová revoluce** (úvahy o vytvoření státu jako Švýcarska), **Česká otázka – naše nynější krize, Otázka sociální, Ideály humanitní.**

Eduard Beneš

Václav Havel

Čeští politologové: Jiří Pehe, Václav Bělohradský,

Politologie:

- 1) normativní – teorie, pojmy, definice, pravidla,
- 2) deskriptivní (pozitivistická) – popis skutečné politické situace,
- 3) prognostická – dává předpoklady, tipy na vývoj,

Teorie:

- 1) negativistická – politika je boj o moc,
- 2) pragmatická – v souladu se zájmy občanů,
- 3) fundamentalistická – ultrakonzervativní směry,
- 4) idealistická – morální základ,

Doktrína = soubor myšlenek, jak vyřešit určitý problém,

Ideologie = soustava myšlenek, jak by měla fungovat celá společnost,

– funkce: vysvětlovací, hodnotící, orientační, programová,

Politické ideologie (doktríny)

Liberalismus – liberas=svoboda, jedinec, pokrok,

- – Thomas Hops, John Locke, vznik v 17. st ve Francii,
- – Laissez faire (Nechte dělat) – minimální zásahy státu,

Konzervatismus – Edmund Burke,

- – zachování tradičních hodnot, řádu, rodina, víra, pragmatismus (osvědčené),
- – vznikl v Anglii,

Socialismus – K. Marx, F. Engels: díla Komunistický manifest a Kapitál,

- – More, Campanella,
- – sociálně spravedlivý beztřídní stát, zájmy společnosti, rovnost,
- – dosažení pouze demokratickými prostředky, postupným vývojem,
- – třídy: dělnická, rolnická, pracující inteligence,

Komunismus – stejné znaky jako u socialismu, ale revoluční cestou (násilné změny),

Fašismus – upřednostňuje jeden národ (nacionální šovinismus), rasismus,

- – vznik: 20. st. v Itálii (Musolini),
- – diktátorská forma vlády, proti demokracii, teorie elit,
- – oslovuje všechny společenské vrstvy,
- – inspirace Machiavellim, Nietschem,
- – organicismus – celek je na prvním místě,
- – Mein Kampf – „bible“ fašismu; rozdělení: Němci, národy k převychování, k likvidaci,

Rasismus – politický, ekonomický, společenský, právní,

Nacionalismus – upřednostňuje jeden národ,

Anarchismus – Alexandr Bakunin, Petr Prokopkin – kolektivistický anarchismus (Rusko),

- – Max Stirner – individuální anarchismus,

Feminismus – snaha o absolutní zrovnoprávnění žen s muži,

- – G. Sandová, B. Němcová (18.-19.st.),

Enviromentalismus – ochrana přírody nad jinými (ekonomickými) cíli,

- – občanská sdružení, pol. strany (Zelení, GreenPeace, hnutí DUHA),

Politické strany

- = skupina (sociální, neformální) lidí se stejnými názory na řízení státu,
- – vznik **–** 1000 podpisů, 3 zakládající členové, program pro Ministerstvo vnitra ke schválení,
- – zánik – ruší je Nejvyšší/ Ústavní soud,
- – členství od 18 let (v politických sdruženích od 15 let),

– **pravice** – podpora podnik. aktivit, minimalizace kompetencí státu, rovnost příležitostí, jednotlivec, liberalizace a deregulace trhu, tržní hospodářství, snížení inflace, oddělení společnosti, zastupitelská demokracie, minimální zásahy státu, reálná svoboda.

– **levice** – sociální politika a jistoty, sociálně odpovědný silný stát, rovnost výsledků, kolektiv, st. ochranářství, regulace trhu, odstranění nezaměstnanosti, splynutí společnosti, revoluční převrat, přímá demokracie, rovnost majetku, formální svoboda.

Poslanecká sněmovna ČR

- ČSSD (Bohuslav Sobotka),
- STAN (Věra Kovářová),
- ANO (Karel Havlíček),
- PIRÁTI (Olga Richterová),
- TOP 09 (Markéta Pekarová Adammová),
- ODS (Jan Skopeček),
- KDU-ČSL (Jan Bartošek),

Koalice – ODS, KDU-ČSL, TOP 09, Piráti, STAN.